

UNIVERSITETET I BERGEN

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Arkivkode:

Saksnr.: 2018/7976

Fakultetsstyresak: **26**

Møte: 16. juni 2021

Endringer i programbeskrivelsen på ph.d.-programmet

Bakgrunn

- [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Bergen](#)
- [Programbeskrivelse for ph.d.-programmet ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet](#)

Etter at fakultetsvise ph.d.-program ble opprettet ved UiB i 2018 har fakultetet jobbet med utvikling av retningslinjer og kvalitetssikring av programmet. Fakultetet ser nå et behov for en gjennomgang reglene for opplæringsdelen på ph.d.-programmet, særlig når det gjelder bruk av emner på 200- og 300-nivå i forskerutdanningen. Det er varslet at NOKUT skal ha tilsyn ved UiB i 2022, og i den sammenheng henvendte fakultetet seg til Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) ved UiB for å få avklart hvilke krav som stilles nasjonalt og fra NOKUT angående nivå på emner som inngår i opplæringsdelen på ph.d.

Spørsmålene fakultetet stilte var om NOKUT har krav til at det kun skal inngå emner på ph.d.-nivå i opplæringsdelen, eller om det er åpent for at masteremner kan inngå. Dersom masteremner kan inngå: om det er et krav til maks antall studiepoeng på masternivå, eller krav til at masteremnene som inngår har en annen vurderingsordning e.l. Videre spurte fakultetet om det er krav til en viss andel egne ph.d.-kurs ved institusjonen.

FIA undersøkte dette nasjonalt i UHR sitt doktorgradsforum, og kom deretter med en veiledning til fakultetene ved UiB. FIA viser til at det ikke finnes spesifikke regler i de nasjonale forskrifter om ph.d.-opplæringsdelen, men ved de fleste institusjonene er hovedregelen at opplæringsdelen skal inneholde dedikerte ph.d.-emner; både det som tilbys fra fakultet og de som godkjennes for den enkelte ph.d.-kandidat. Masteremner kan inngå, men dette er unntak. Enkelte institusjoner tilbyr emner med en felles kjerne som deles mellom masteremne og ph.d.-emne, blant annet med ulik prøveform, ulikt pensum, ulik læringsutbyttebeskrivelse og ulike emnekoder. Ved UiB sier ph.d.-forskriftens § 7-1.: *Opplæringen skal sammen med forskningsarbeidet bidra til oppnåelse av forventet læringsutbytte i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.* Selv om regelverket er lite konkret, anbefaler FIA at fakultetene ved UiB følger praksis i sektoren, dvs. at emnene som tilbys ph.d.-kandidatene skal ligge på ph.d.-nivå, og at regelen for enkeltkandidater er at de har en opplæringsdel som i hovedsak består av emner på ph.d.-nivå.

Fakultetet har på bakgrunn av dette hatt en gjennomgang av reglene ved fakultetet, og foreslår en endring i hvilke emner som kan inngå i opplæringsdelen.

I tillegg til disse endringene ser fakultetet at dagens formulering i programbeskrivelsen om beregning av studiepoeng ikke er i overensstemmelse med regler for beregning av

studiepoeng som brukes ved andre fakultet og institusjoner. Reglene for beregning av studiepoeng må derfor endres for å være i tråd med nasjonale retningslinjer.

Bruk av masteremner

Fakultetet har undersøkt krav til emner i opplæringsdelen ved en rekke institusjoner, men har ikke funnet noen der det er tillatt med mer enn 10 studiepoeng masteremner i opplæringsdelen, noen institusjoner tillater ingen masteremner i opplæringsdelen. Eksempel på regler ved andre institusjoner er [UiO](#) og [NTNU](#) som tillater maks 10 studiepoeng, og [UiT](#) som kun tillater ph.d.-emner.

Fakultetet har tidligere tillat bruk av masteremner på 200- eller 300-tallsnivå i opplæringsdelen. På bakgrunn av presiseringen fra FIA og praksis ved andre utdanningsinstitusjoner i Norge, foreslås det å endre på reglene ved fakultetet. Fakultetet foreslår at inntil 10 studiepoeng emner på masternivå (300-tallsemner eller 200-tallsemner på masternivå) kan inngå i opplæringsdelen. Masteremner på 200-tallsnivå, eller 300-tallsemner (utover 10 studiepoeng) må tilbys som «heisemne». Det vil si at det utarbeides ytterligere pensum eller arbeidskrav for ph.d.-kandidater på emnet.

Bakgrunnen for at det kun kan tillates 200-tallsemner på masternivå er at fakultetet har emner på både bachelor- og masternivå med denne koden. Ettersom bacheloremner ikke kan inngå i opplæringsdelen på ph.d., må kun 200-emner på masternivå tilbys.

Endringen vil tre i kraft fra 1. januar 2022, og vil ikke ha tilbakevirkende kraft for kandidater som allerede har fått godkjent sin plan for opplæringsdel.

Beregning av studiepoeng

I programbeskrivelsen står det at nasjonale og internasjonale forskerkurs med en varighet på 5 fulle arbeidsdager gir 2 studiepoeng. Fakultetet har blitt oppmerksom på at denne utregningen ikke følger reglene for beregning av studiepoeng etter ECTS-normering. ECTS-standard sier at det skal tildeles ett (1) studiepoeng per 25-30 timers arbeid (inkludert selvstudium og eksamen). Denne utregningen innebærer at man ved tildeling av studiepoeng også regner med antall timer som er brukt på deltakelse, selvstudium, eksamen osv.

Den nye måten å beregne studiepoeng på er i tråd med nasjonale retningslinjer, og samsvarer med reglementet ved de andre fakultetene ved UiB.

Kurs som gir mindre enn ett studiepoeng (<25 timer) godkjennes ikke, og flere mindre kurs kan ikke slås sammen. Halve poeng tildeles ikke.

Denne endringen vil ikke ha tilbakevirkende kraft for kandidater som allerede har fått godkjent sin plan for opplæringsdelen.

Programstyret for ph.d.-programmet behandlet forslaget til endringer i møte 6.5.21. Programstyret anbefaler de foreslåtte endringene i programbeskrivelsen.

Forslag til endringer i programbeskrivelsen

Forslag til ny tekst er markert med blå skrift, og utgående tekst er markert med oransje tekst og gjennomstryking.

Opplæringsdelen

Jf. Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen §7-2 skal minimum 20 studiepoeng i opplæringsdelen avlegges etter opptak til ph.d.-programmet. Elementer som ved søknad om opptak er eldre enn 5 år bør ikke inngå i opplæringsdelen.

Krav til opplæringsdelen

Til § 7.3 Opplæringsdelens innhold

Innholdet i opplæringsdelen må være slik at den sammen med arbeidet med avhandlingen og tidligere utdanning gir den nødvendige faglige bredde og fordypning som er nedfelt i målsettingen for forskerutdanningen. Elementene i opplæringsdelen skal være relevant for ph.d.-kandidatens forskningsprosjekt.

Opplæringsdelen skal omfatte 30 studiepoeng og består av følgende elementer:

- Emner, forskerkurs, spesialpensa, 20-22 studiepoeng
- Vitenskapsteori og etikk, 5 studiepoeng.
- Formidling, 3-5 studiepoeng. Herunder presentasjon på internasjonal konferanse.

Emner, forskerkurs, spesialpensa, 20-22 studiepoeng

Emner som kan inngå er

- *ph.d.-emner*
- *masteremner, 300- eller 200-tallssemner på masternivå, maks 10 studiepoeng*
- *heisemner på ph.d.-nivå.*
  - *Masteremner på 200- eller 300-tallsnivå (utover 10 studiepoeng) må tilbys som «heisemne». Det vil si at det utarbeides ytterligere pensum eller arbeidskrav som gir emnet et læringsutbytte på ph.d.-nivå.*
- *forskerkurs på ph.d.-nivå*
- *spesialpensa på ph.d.-nivå*

Emner på 200-tallsnivå eller over, forskerkurs og/eller spesialpensa skal omfatte 20-22 studiepoeng (avhengig av antall studiepoeng i formidlingsdelen).

Fakultetet godkjenner ikke 100-talls emner som en del av opplæringsdelen. Dersom slike emner anses nødvendige som forkunnskaper til andre emner eller forskningsoppgaven, må disse tas utenfor rammen på 30 studiepoeng.

Nasjonale og internasjonale forskerkurs med en varighet på 5 fulle arbeidsdager gir 2 studiepoeng. Dokumentasjon av kursets omfang og innhold må fremskaffes av kandidat og kursarrangør.

Dokumentasjon av omfang og innhold i nasjonale og internasjonale forskerkurs må fremskaffes av kandidat og kursarrangør. Det kreves ikke rapportering/eksamen utover det som eventuelt måtte inngå i kurset.

Beskrivelsen av spesialpensum skal være slik at det er mulig å vurdere innhold, nivå og omfang. Vurderingsform må også angis. Instituttet fastsetter vurderingsformen for spesialpensum som inngår i opplæringsdelen. Ved vurdering i spesialpensum skal det benyttes bokstavkarakterer.

Vitenskapsteori og etikk, 5 studiepoeng

Kandidater som har fullført emner i vitenskapsteori og etikk på ph.d.-nivå ved andre institusjoner kan få dette innpasset etter faglig vurdering. Det eksterne emnet må dekke elementer som inngår i emnet i vitenskapsteori og etikk som tilbys ved fakultetet, se egne retningslinjer. Den faglige vurderingen gjøres av fakultetet selv.

Formidling, 3-5 studiepoeng

Alle elementene i formidlingsdelen skal normalt gjennomføres etter at søknad om opptak til ph.d.-programmet er sendt inn, eller etter at tilsetning i stipendiatstilling er foretatt. Aktiviteter som skal inngå:

- Deltakelse på internasjonale konferanser med presentasjon av resultater fra egen forskning (poster eller foredrag). Med internasjonale konferanser menes ikke nasjonale møter med invitasjon av utenlandske foredragsholdere. Det gis 2 studiepoeng pr. konferanse. Maksimalt én konferanse.

Andre aktiviteter som kan inngå:

- Kurs i kunnskapsformidling
- Populærvitenskapelig bidrag innen eget felt. Det gis inntil 2 studiepoeng pr. bidrag. Maksimalt 2 studiepoeng.
- Seminar/forelesning over selvvalgt emne. 1 studiepoeng. 1 forelesningstimes varighet. Maksimalt 1 studiepoeng. Seminaret/forelesningen skal være åpent for alle og bekjentgjøres 2 uker på forhånd. Tema foreslås av student og veileder og godkjennes av instituttet. Instituttet nedsetter en komité på to medlemmer som vurderer seminaret/forelesningen. Komitéen sender resultatet av vurderingen til instituttet. Kriteriene for seminar/forelesning over selvvalgt emne er de samme som for prøveforelesning over oppgitt emne. Formålet med forelesningen er at ph.d.-kandidaten skal dokumentere evne til formidling av forskningsbasert kunnskap. Forelesningen bør normalt legges opp slik at den med utbytte kan følges av tilhørere med forkunnskaper tilsvarende det en ville forvente å finne blant masterstudenter i faget. I bedømmelsen av prøveforelesningen vektlegges både faglig innhold og evne til formidling.

Vitenskapelige artikler som inngår i avhandlingen, gir ikke studiepoeng i opplæringsdelen.

Beregning av studiepoeng

Kurs krediteres med hele studiepoeng etter ECTS-normering, ett (1) studiepoeng per 25-30 timers arbeid (inkudert selvstudium og eksamen). Kurs som gir mindre enn ett studiepoeng (<25 timer) godkjennes ikke, og flere mindre kurs kan ikke slås sammen. Halve poeng tildeles ikke.

Nivå og karakterkrav

Ved vurdering i emner og/eller spesialpensa skal prestasjonen tilsvare en karakter på C eller bedre. For elementer med karakterskala bestått/ikke bestått skal bestått tilsvare C eller bedre. Dersom et emne/kurs ikke har fastsatt karakterskala bestått/ikke bestått, skal det benyttes bokstavkarakterer. I eksamen i spesialpensum skal det benyttes bokstavkarakterer.

Opplæringsdelen kan inneholde emner som undervises ved andre fakulteter eller institusjoner. Dersom det er tvil om emnet har tilstrekkelig nivå, skal emnet evalueres av et relevant fagmiljø ved fakultetet.

Dersom tidligere avlagte eksamener benyttes i opplæringsdelen, skal det dokumenteres at de er avlagt med tilfredsstillende resultat.

Innpassing og vurdering av elementer som skal inngå i opplæringsdelen vurderes av forskerutdanningsutvalget ved instituttet.

Dersom emner på lavere nivå anses nødvendige som forkunnskaper til andre emner eller forskningsoppgaven, må disse tas utenfor rammen på 30 studiepoeng.

Vedtak

Fakultetsstyret godkjenner de foreslåtte endringene i programbeskrivelsen.

04.06.2021/Birthe Gjerdevik

Helge K. Dahle
dekan